

Rektor
Maj-Britt Johansson

Missiv

2017-03-07
HIG-STYR 2016/123
Reg.nr. 111-202-16

Universitetskanslersämbetet
henrik.holmquist@uka.se
registrator@uka.se

Utvärdering av Högskolan i Gävles arbete med att främja en hållbar utveckling

På uppdrag från Universitetskanslersämbetet har Högskolan i Gävle tagit fram en självvärdering som beskriver vårt arbete för att integrera frågor relaterade till hållbar utveckling i sin utbildning.

Högskolans självvärdering har beretts av vicerektor för hållbar utveckling, Kaisu Sammalisto.

Bifogat presenteras Högskolans självvärdering.

Med vänlig hälsning
HÖGSKOLAN I GÄVLE

Maj-Britt Johansson
Rektor/prof,

Utvärdering av Högskolan i Gävles arbete med att främja en hållbar utveckling

UKÄ genomför utvärdering av arbetet för hållbar utveckling enligt Högskolelagen (1 kap. 5 §), som en tematisk utvärdering inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning. Nedan finns Högskolan i Gävles självutvärdering med länkar till relevanta dokument.

Denna utvärdering baseras på granskning av dokument, intervjuer av ledningsgrupper i Högskolans sex [enheter](#); tre akademier (Akademin för hälsa och arbetsliv (AHA), Akademin för teknik och miljö (ATM), Akademin för utbildning och ekonomi (AUE)), högskolegemensamma administrationen (HGA), biblioteket (Bibl.) och rektorskansliet RK), samt en personalenkät (53 % svarsfrekvens) om hur undervisande, forskande och teknisk/administrativ personal, samt doktorander och chefer anser sig arbeta för hållbar utveckling i sina funktioner på Högskolan. Några citat från personalenkäten delges i rapporten för att belysa arbetet från lärares och forskares perspektiv.

Rapporten är disponerad så att efter introduktionen av Högskolan i Gävle och vår syn på hållbar utveckling följer svaren till utvärderingsfrågorna, samt en reflekterande diskussion inklusive problem i och lärdomar av arbetet med hållbar utveckling som avslutar utvärderingen. Länkar till relevanta dokument finns med i texten.

Introduktion

Högskolan i Gävle har cirka 14 500 studenter och erbjuder ett 50-tal utbildningsprogram och påbyggnadsutbildningar. 500 kurser finns inom humaniora, samhälls-, vård- och naturvetenskap samt socialt arbete och teknik. Byggd miljö och Hälsöfrämjande arbetsliv är Högskolans övergripande forskningsprofiler. Viktiga delar inom dessa är Samhällsbyggnad med inriktning mot hållbar byggd miljö, samt Belastningsskador med syfte att förebygga arbetsrelaterade skador. Högskolan erhöll 2010 rätt att bedriva egen forskarutbildning inom profilmrådet Byggd Miljö och 2012 erhöll Hälsöfrämjande arbetsliv forskarutbildningsrätt.

Enligt [verksamhetsidén](#) sätter Högskolan i Gävle människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö och enligt visionen har Högskolan i Gävle en ledande position inom utbildning och forskning för en hållbar livsmiljö för människan. Dessa har varit basen för utvecklingen av verksamheten på Högskolan sedan de fastställdes av högskolestyrelsen 2011-04-15. I samband med framtagning av verksamhetsidé och vision 2011 diskuterade Högskolans dåvarande ledningsgrupp (ca 23 personer) vid en heldagskonferens vad hållbar utveckling innebär för Högskolans verksamhet.

Högskolan bedriver sitt hållbarhetsarbete med stöd av ett certifierat miljöledningssystem enligt ISO14001 (2004). Redan från början har utbildning och forskning varit de betydande aspekterna och har därmed varit målsatta, uppföljda och återkopplade årligen. Den kunskap som sprids via studenter och forskningspublikationer till det omgivande samhället är Högskolans viktigaste bidrag till hållbar utveckling.

Hållbar utveckling på Högskolan i Gävle

Synen på hållbar utveckling på Högskolan har utvidgats samtidigt som hållbar utveckling har blivit mera institutionaliserad i Högskolans verksamhet. Miljöpolicyen från år [2003](#) baserades på definitionen av hållbar utveckling enligt Miljöbalken 1§, 1 kap. och justerades år [2005](#) till policy för miljö och hållbar utveckling med övergripande mål för miljö och hållbar utveckling, enligt 1 kap 5 §1 Högskolelagen som skulle träda i kraft den 1 januari 2006. Fokus flyttades helt till hållbar utveckling i policyen med övergripande mål för hållbar utveckling, vilket fastställdes av högskolestyrelsen [2010-12-10](#). Hållbar utveckling definierades då som att Högskolan i Gävle ska arbeta för en hållbar livsmiljö för alla (ekologiskt, socialt och ekonomiskt) inom alla sina verksamhetsområden. Verksamheten ska bedrivas på ett sådant sätt att den positiva påverkan kontinuerligt ökar och den negativa påverkan minskar.

I sitt hållbarhetsarbete följer Högskolan två modeller (Hållbar utveckling – [utbildningen](#) s 16-17) varav den första utgår ifrån att dagens studenter ska bli framtidens beslutsfattare och ska därför få möjlighet att utveckla kunskap, förståelse och handlingskompetens för hållbar utveckling under sin utbildning. Den andra visar hur man kan använda systematisk verksamhetsutveckling t.ex. med hjälp av ett miljöledningssystem för att integrera hållbarutveckling i högskolans verksamhet ([Sammalisto, 2007](#)).

Som vägledning till de anställda togs år 2009 fram några exempel (Hållbar utveckling – [utbildningen](#) s 43-44) från olika ämnen om hur de kunde kopplas till hållbar utveckling. Inför en personalenkät om arbetet med hållbar utveckling och miljöledningsarbetet togs det 2010 fram korta beskrivningar om olika hållbarhetsaspekter. Detta utgick från några exempel anpassade från Formas forskningsstrategi 2009-2012 med tre hållbarhetsaspekter; de ekologiska, sociala och ekonomiska. Senare kompletterades definitionen med helhets- och långsiktighetsperspektiv, vilket bidrog till det interdisciplinära arbetet för hållbar utveckling ([ibid](#) s 6-8).

Inledning

Vägledning lärosäten:

Beskriv övergripande och reflektivt hur lärosätet arbetat med hållbar utveckling inom utbildning sedan 2006, inklusive:

- vilka problem lärosätet ställts inför i detta arbete.
- vilka lärdomar som gjorts.

Dessa punkter diskuteras i slutet av rapporten.

1. Aspektområde: Styrning och organisation

A. Det finns övergripande och adekvata mål fastställda för främjandet av hållbar utveckling inom utbildningen på samtliga nivåer (grundnivå, avancerad nivå och i förekommande fall forskarnivå) som är förankrade inom lärosätet.

- i vilken utsträckning övergripande mål fastslagits inom området hållbar utveckling (sammanfatta och länka till relevanta dokument).
- i vilken utsträckning lärosätet arbetar för att dessa mål ska vara internt kommunicerade och förankrade.

I december 2016 fastställdes Högskolans [Plattform för strategi 2020](#) vilken syftar till att stärka Högskolans målmedvetna arbete för en hållbar samhällsutveckling. I plattformen fastslås Högskolans ledord för en hållbar utveckling från det ekologiska, ekonomiska samt sociala perspektivet. Planen är att

högskolestyrelsen i april 2017 ska fastställa *Plattformen för strategi 2020* som Högskolans policy för hållbar utveckling. Plattformen fungerar som utgångspunkt för Högskolans hållbarhetsarbete tillsammans med de högskoleövergripande hållbarhetsmålen 2017-2020 nedan som fastställdes av högskolestyrelsen 2016-12-15:

Högskolan i Gävle ska utveckla och sprida kunskapen samt öka medvetenheten om en hållbar livsmiljö för människan utifrån ett ekologiskt, ekonomiskt samt socialt perspektiv. Detta ska ske genom:

- relevant utbildning
- forskning och kommunikering av forskningsresultat
- informations spridning samt partnerskap och samverkan

Plattform för strategi 2020 knyter ihop Högskolans olika områden till verksamhetsidé och vision för hållbar utveckling. Som stöd för arbetet inom plattformen utvecklas ett integrerat ledningssystem för samordning av Högskolans stödfunktioner, utbildning och forskning.

Kommunikation och förankring

Förslag till de detaljerade målen och handlingsplaner tas fram enhetsvis av enhetens ledningsgrupp med stöd av miljösamordnaren och presenteras, diskuteras och förankras vid enhets- och avdelningsmöten. Detaljerade mål och handlingsplaner knutna till *Plattform för strategi 2020* presenterades i rektors ledningsgrupp i februari 2017 och har diskuterats på respektive enhets möte. För förankring ska varje avdelning/ämne diskutera och formulera sig vad hållbar utveckling innebär för dem.

Högskolans hållbarhetsarbete kommuniceras också via hemsidan ([Vårt arbete för hållbar utveckling](#)), som håller på att uppdateras. För närvarande anges på hemsidan att arbetet med hållbar utveckling på ett övergripande plan inom Högskolan innefattar "Hållbar utveckling betyder för oss att vi satsar på arbetsmiljön för vår personal, studiemiljön för våra studenter, långsiktighet i vårt resursanvändande och har aktivt kvalitetsarbete. Kort sagt - vi sätter människan i centrum och utvecklar kunskapen om en hållbar livsmiljö."

Policy för hållbar utveckling och de högskoleövergripande målen finns på Högskolans hemsida och går igenom på enhets- och avdelningsnivåer på akademier, inom den högskolegemensamma administrationen och på biblioteksmöten. Dessutom tas de upp på personalutbildningar på enheter och i utbildningsplattformen Blackboard samt i introduktionsutbildningen för nyanställd personal. Även nya studenter får information om Högskolans hållbarhetsmål på studentintroduktionen. Efter avslutad personalutbildning på Blackboard uppmanas deltagaren att göra ett kunskapstest och skriva ut ett intyg för att visa enhetens miljösamordnare som registrerar deltagandet som en kompetensutvecklande åtgärd för hållbar utveckling. Hållbar utveckling – [utbildningen](#) uppdateras årligen och ska efter nästa uppdatering innehålla resultat och citat från personalenkäten 2017. Ett bevis på att målen är förankrade i verksamheten är att det kommer många initiativ till olika aktiviteter för hållbar utveckling från personalen.

Ett strategiskt val av Högskolans rektor 2002 var att utse en vice rektor för miljöledning för miljöcertifieringsprocessen och sedan 2011 att utse en vice rektor för hållbar utveckling med plats i rektors ledningsgrupp. Vice rektorn har med sin akademiska kompetens i ämnet bidragit till legitimiteten av hållbarhetsarbetet i organisationen, detta har tydligt visat ledningens stöd i förankring inom hela organisationen och har engagerat personal och studenter till att bidra med olika insatser till arbetet.

B. Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning för arbetet som rör främjandet av hållbar utveckling i utbildningen.

- hur ansvarsfördelningen ser ut med avseende på arbetet som rör frågor kring hållbar utveckling inom utbildningen.

Enheternas miljösamordnare har en viktig funktion för att informera på möten och att bistå enskilda lärare i frågor angående bl.a. integrering av hållbara utvecklingsaspekter i kurser. Utbildningsledare ansvarar i praktiken för integrering av hållbar utveckling i utbildningar men den skriftliga delegationen saknas. Ämnes- eller kursansvariga har ansvaret att klassificera kursen avseende innehåll av hållbar utveckling i samband med att kursen läggs i kurs- och programdatabasen Fafne, samtliga fastställda aktuella kurser är därmed klassade för hållbar utveckling. Två av de tre akademierna har kursplaneberedning där frågan om hållbarhet i kurser enligt [kursplanemall](#) (AHA) respektive [riktlinjer för kursplaneskrivande](#) (ATM) tas upp. Hållbarhetsintegreringen ska vara värderad, om inte detta krav är uppfyllt skickas kursplanen tillbaka utan att fastställas. På samma sätt ska forskare klassificera forskningsprojekts bidrag till hållbar utveckling vid ansökan om interna medel. Ett exempel på [delegation](#) för hållbarhetsarbetet på enhetsnivå från AHA bifogas, där delegationen gäller på samma sätt som för arbetsmiljön och finns för chefer, miljösamordnare samt rollen för Rådet för hållbar utveckling (RHU), tidigare miljöråd.

Organisationsdokumentet håller på att uppdateras för att anpassas till organisationen för *Plattform för strategi 2020* och kunskapsmiljöer är på gång att inrättas där utbildning och forskning inom ett givet område ska stärka varandra. Därmed ska också arbetet med hållbar utveckling kompletteras och förtydligas i dokumentet. Eftersom Högskolan arbetar med hållbar utveckling med stöd av ett miljöledningssystem, är hänvisningar i [organisationsdokumentet](#) till miljöledningssystem lika väl som till miljöenhet och miljösamordnare hänvisningar till arbetet med hållbar utveckling.

Högskolan har definierat ansvaret för inrättade och avveckling av [huvudområde](#), för inrättande, revidering och avveckling av [utbildningsprogram](#) samt för inrättande och avveckling av [forskarutbildningsämne](#) i arbetsordningar, enligt vilka anknytningen och bidraget till Högskolans verksamhetsidé och vision om hållbar utveckling ska redovisas.

C. Lärosätet arbetar systematiskt med att följa upp, utvärdera och utveckla främjandet av hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet följer upp och utvärderar arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen samt i vilken mån resultatet av denna uppföljning används till vidare utveckling av verksamheten (länka till relevanta uppföljningsrapporter).

I arbetet för hållbar utveckling med stöd av ett certifierat miljöledningssystem enligt ISO 14001 ingår det att sätta mål och handlingsplaner, genomförande av detta i verksamheten på alla nivåer, följa upp arbetet och ledningens beslut om fortsatt inriktning baserat på utvärdering av resultat. Ett exempel av [uppföljning](#) av målen för år 2016 för AHA bifogas. Eftersom utbildnings- och forskningsprocesserna är långa och lärandet om hållbar utveckling inte direkt kan utvärderas i dem, är ett sätt att följa upp olika åtgärder som avser att främja lärandet. Ett problem med utvärderingar via studenter är att då hållbar utveckling är välintegrerat i kursen, syns det inte, och det anses av studenter att vara en del av ämneskursen och inte ett inslag av hållbar utveckling.

Högskolan har valt att använda en metod där läraren/forskaren får ta ställning till alternativ om kursens integrering eller forskningsprojektets bidrag till hållbar utveckling i samband med kurs- och forskningsprojektklassificering. Kursklassificering gjordes från 2003 frivilligt av läraren på en blankett och är nu ett obligatoriskt moment i kursdatabasen Fafne där den kursansvarige som lägger kursen i databasen måste klassa den i: A Kursen är till övervägande del en kurs om hållbar utveckling, B Kursen har inslag av hållbar utveckling, C Kursen har ännu inte inslag av hållbar utveckling, möjlighet finns att införa det (ett exempel kursen [Examensarbete i didaktik](#)), D Inslag av hållbar utveckling är inte relevant för kursen.

Syftet med klassificeringen är att ställa frågan varje gång kursen bearbetas i Fafne, vilket väcker tankar om olika möjligheter och olika grader av integrering. Detta mötte mycket kritik i början men är nu en accepterad del av arbetet. Målet är att alla kurser ska klassificeras. Men, målet är inte att integrera hållbar utveckling i varje enskild kurs utan att alla studenter i något skede av utbildningen ska få med sig kunskaper om hållbar utveckling. Därför är det helt legitimt att i klassificeringen välja alternativet inte relevant. Det är också klart att i slutändan gör läraren som den vill i undervisningen, oberoende av hur kursen är klassad. Men den som skapar kursplanen kan inte undvika frågan då ett aktivt ställningstagande är nödvändigt – i annat fall kan inte kursen fastställas i systemet. Resultat av granskning av utbildningsprogram via kursplaneklassning och forskningsprojekt och uppsatser visas i [Högskolans årsredovisning 2016 s. 9](#).

Utvärderingar görs också med ungefär fem års mellanrum med en personalenkät där frågor ställs om hur personalen arbetar med hållbar utveckling. I de fall personalen ger exempel på hur de integrerar frågor kring hållbarhet i sitt arbete kan det uttolkas som att de ser hållbarhet som en del av sin verksamhet. Den första personalenkäten gjordes 2010 och resultaten redovisades i en artikel ([Sammalisto et al, 2015](#)). Enkätsvaren visade ett behov av att förtydliga de sociala och ekonomiska aspekterna av hållbarhet i kommunikationen till personalen och en komplettering gjordes av definitionen av hållbar utveckling med ett helhets- och långsiktighetsperspektiv som bidrar till det interdisciplinära arbetssättet.

Den andra personalenkäten gjordes i februari 2017. I rapporten, då den är färdigställt, kommer att ges några exempel från verksamheten som har valts för att belysa hållbar utvecklingens vara och inte vara i Högskolans olika aktiviteter. Denna enkät innehöll också frågor som bidrar till rapportering till Naturvårdsverket och Utbildningsdepartementet samt i valda delar till Högskolans årsredovisning.

Regelbundna interna och externa revisioner görs i verksamheten. Resultaten från dessa visar läget i arbetet med Högskolans hållbarhetsmål, inklusive utbildning och forskning för hållbar utveckling. Detta bidrar till uppföljning och presenteras på möten, diskuteras i ledningens genomgång två gånger om året och redovisas i [miljöledningsrapporter](#) på hemsidan samt till Naturvårdsverket och Utbildningsdepartementet. Resultat och fortsatta åtgärder tas vidare till de olika enheterna för eventuell justering och förbättringsarbete.

I och med att resultat av t.ex. personalenkäten och statistik från integrering av hållbar utveckling i verksamheten redovisas på enheterna kan personalen fortsätta att diskutera hur de kan utveckla den vidare. T.ex. ska alla ämnesgrupper på AUE diskutera och gemensamt komma fram till vad hållbar utveckling betyder för dem.

D. Lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för samverkan med studenter i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för samverkan med studenter i arbetet med att främja hållbar utveckling inom utbildningen.

På strategisk nivå bereds studenter plats (och finansieras) för att delta i högskolestyrelsens arbete där vision, verksamhetsidé, forskningsprofiler, plattform, policy och övergripande mål för hållbar utveckling diskuteras och fastställs. Studenterna är med i skyddskommitténs arbete där den högskoleinterna sociala hållbarheten som operationaliseras i Högskolans arbetsmiljöarbete finns med. Förutom i utbildningar där lärarna och forskarna samverkar med studenter kan studenter delta och medverka i konferenser, exkursioner, [inspirationsdagar](#) för hållbar utveckling samt utbildnings- och forskningsprojekt.

Exempel på detta är projektet [Framtid](#) för personer som till exempel har arbetat som lärare i sitt hemland och har en pedagogisk utbildning, men som behöver kunskap och förmåga att arbeta som studiehandledare i grund- och gymnasieskolor och/eller fortsätta studier. Arenan för Social kunskapsutveckling ([ASK](#)), verkar för en god samhällsutveckling, hälsofrämjande organiserade och hållbara livsvillkor för människor för välbefinnande och välfärd för individer, organisationer och samhällen.

Studentrepresentanter har dessutom en självklar plats i akademiråd och utbildningsråd där t.ex. akademiernas verksamhetsplaner inklusive arbetet för hållbar utveckling diskuteras. Studenter är också med i utbildnings- och forskningsnämnden där program och hållbar utveckling i dessa diskuteras.

Ett viktigt forum för studentsamverkan är Rådet för hållbar utveckling (RHU) där studenter driver arbetet för hållbar utveckling tillsammans med studentkåren. Tyvärr varierar studentengagemanget mycket mellan olika år.

E. Lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för samverkan med arbetslivet i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för samverkan med arbetslivet i arbetet med att främja hållbar utveckling inom utbildningen.

Det finns ett antal avtal mellan Högskolan och arbetslivsorganisationer för att möjliggöra och underlätta samverkan i utbildning, forskning etc. ([Protokoll LG 2017-02-21](#)). Det finns ett stort intresse i olika organisationer att arbeta med frågor kring hållbar utveckling och dessa organisationer tar ofta emot våra studenter för studiebesök och projekt- samt uppsatsarbeten. Arbetslivsrepresentanter är också med i utbildningsråd där integrering av hållbar utveckling i programmen och kurser diskuteras. Ett exempel är utbildningsrådet för [Miljöingenjör – inriktning VA \(Co-op\) 180 hp](#).

Andra exempel på samverkan med arbetsliv är ovan nämnda RucX, där skolledare är med i utbildningsrådet; Framtid – studiehandledare, med tätt samarbete med skolor; ASK där studenter får utvecklas från generalist till specialist; Centrum för Logistik och Innovativ Produktion, (CLIP), där examensarbeten och uppsatser är kopplade till aktuell forskning t.ex. inom hållbar logistik. I Högskolans Cp-op utbildningar har studenter möjlighet att läsa ett treårigt utbildningsprogram på fyra år och varje år ha en betald 10 veckors anställning/praktik i företag. Ett ytterligare exempel är möjligheten för socionomstudenter att komma in i ideella föreningar kopplade till programmet, och att fältet får komma in i utbildningen. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för sjuksköterskor, socionomer och personal- och arbetslivsvetare erbjuder också möjligheter till samverkan med fadderföretag och organisationer där

uppgifter görs. Yrkesverksamma mäklare är aktivt med i Högskolans mäklarutbildning för att bl.a. diskutera mäklarnas arbetsvillkor och lärare är med i LHU-nätverk Gävleborg (LHU, lärande för hållbar utveckling).

F. Lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för interdisciplinär samverkan kring hållbar utveckling.

- i vilken utsträckning lärosätet verkar på en strategisk nivå för att skapa förutsättningar för interdisciplinär samverkan kring hållbar utveckling.

Högskolan finansierar gästföreläsningar, konferenser, seminarier och forsknings- och utvecklingsprojekt gällande samverkan för hållbar utveckling där både personal och studenter deltar. Några exempel är projektet Interprofessionellt lärande som syftar till att bidra till att stärka studenterna i sina kommande yrkesroller som sjuksköterskor, socionomer och lärare ([Fastställt projektplan](#)) samt [Folkhälsostateg för hållbar utveckling 180 hp](#) där de olika disciplinerna samverkar. I olika ämnen t.ex. industriell ekonomi används metoder från olika discipliner i undervisningen och forskningen vilket är exempel på strategiskt interdisciplinärt arbetssätt där hållbar utveckling är integrerat.

Rådet för hållbar utveckling är interdisciplinärt i sin karaktär med representanter från alla enheter och studenter. RHU samlar och sprider kunskaper samt ordnar aktiviteter för att främja hållbar utveckling. Detta görs tillsammans med personal från Högskolan, företag och organisationer utanför Högskolan.

G. Lärosätet beaktar jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning jämställdhet mellan kvinnor och män beaktas i arbetet med att främja hållbar utveckling inom utbildningen. Länka gärna till övriga relevanta dokument.

Jämställdhetsperspektivet anses vara en del av hållbar utveckling som är med i allt och observerade brister åtgärdas direkt. För studenter finns en [Plan för lika villkor 2016-17](#). Problemet som Högskolan delar med andra lärosäten att det är mest kvinnor som söker sig till sjuksköterskeutbildningar och män som söker till de mest tekniska ingenjörutbildningarna. Tidigare har KIVO-projektet, Killar I Vård och Omsorg, genomförts med syfte att öka rekryteringen av killar till vård- och omsorgsutbildningar och QNOT för att öka andelen kvinnor inom naturvetenskap och teknik. QNOT gav en ökning av kvinnor i ingenjörsprogrammen från 19 – 33 %, men nu har det minskat till 25 %. KIVO ökade under ett år med hela 12 % -enheter från 6 – 18 %, men det var enbart under ett år då alla ambulansförare var tvungna att utbilda sig för att få behålla jobbet. Jämställdhetsfrågor för en hållbar livsmiljö kommer dock in t.ex. i [socionomprogrammet 210 hp](#) som vill rusta studenter och ge dem verktyg att möta sexuellt och hedersrelaterat våld genom att diskutera hur man kan hantera en sådan situation. För närvarande pågår arbete att förstärka jämställdhet i t.ex. rekryteringar till olika befattningar på Högskolan.

2. Aspektområde: Miljö, resurser och område

Bedömningsgrunder:

A. Lärosätet arbetar aktivt med att säkerställa den forskningsbaserade kompetensen hos berörd personal i frågor som rör främjandet av hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärares och forskares sammantagna kompetens bidrar till studenters lärande för hållbar utveckling.

Den forskningsbaserade kompetensen för personal inom hållbar utveckling kommer i huvudsak från den starka kopplingen till hållbar utveckling som Högskolan och dess forskningsprofiler har. Lektorer och professorer (med några få undantag) undervisar och kopplar sin forskning till undervisningen också i grundutbildningen. Kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser bidrar till att Högskolans forskare engageras i andra utbildningsområden, i seminarier och konferenser där studenter deltar. Utbildningen till nyanställda så som utbildningen på Blackboard är forskningsanknuten. Alla enheter, t.ex. [AUE](#), har mål för kontinuerlig kompetensutveckling inom miljöledningssystemet. Inom miljöledningssystemet finns också en [rutin](#) (under uppdatering) för kompetensutveckling. Medvetenheten om hållbar utveckling är stor och den totala kompetensen på Högskolan torde bidra till studenters lärande, men det finns naturligtvis ytterligare möjligheter att stärka detta område.

Om man formulerar frågan enligt följande - i vilken utsträckning högskolepersonalens sammantagna kompetens bidrar till studenters lärande hållbar utveckling, kan man kanske säga att även annan personal på högskolan har integrerat hållbar utveckling i sitt arbete och bidrar.

Tabell 1: Undervisande, forskande och teknisk/administrativ personal, samt doktorander och chefer som anser sig arbeta för hållbar utveckling i sina funktioner på Högskolan.

Hållbar utveckling (HU) med i	Undervisning	Forskning	T/Apersonal	Doktorand	Chef
Antal svar	160	49	109	27	17
% av antal svar	44,2	13,5	30,1	7,5	4,7
Har koppling av hållbar utveckling i arbete (%)	77,5%	96,1%	85,3%	85,2%	100,0%
Har specifika problem att integrera HU i arbetet (%)	16,5%	9,6%	14,8%	18,5%	5,9%
Antal fritext exempel om integrering	132	39	65	20	14

Några citat som exempel från personalenkät 2017:

Exempel om hållbar utveckling i undervisningen:

Helhetssyn - livscykelanalyser är nödvändig från början till slut av exempelvis en produkt. Se även ovanstående"

"ej ännu"

"Konstruktion och produktutveckling

Ekologiskt - alla produkter vi ska använda påverkar miljön ekologiskt med de resurser vi använder som material, tillverkningsmetoder m.m.

Socialt - våra fabriker måste ha en bra arbetsmiljö för att vara effektiva. Människor måste kunna samverka och kommunicera

Ekonomiskt - bristande underhåll ger ofta kvalitetsbrister, kostar mer i personalresurser m.m. som påverkar ekonomin negativt

Exempel om hållbar utveckling forskningen

"Framför allt ekologisk och ekonomisk hållbarhet"

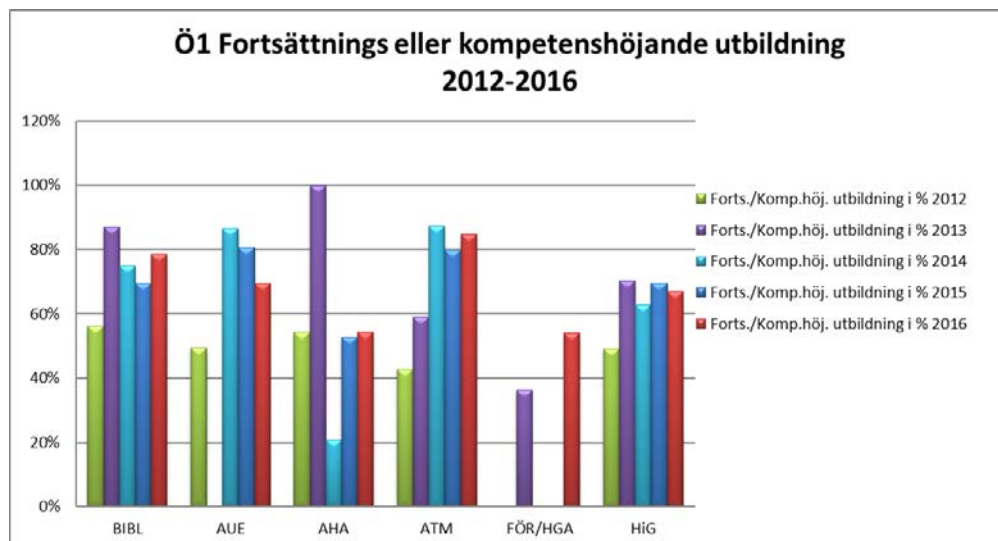
"Eftersom det övergripande [sic] handlar om jämlikhet och likabehandling. Det har väl inte så mkt att göra med ekologisk hållbarhet, men relaterar ju i högsta grad ekonomisk och social hållbarhet, vilket bidrar till förståelser av helhetssyn och behov av långsiktighet (t ex genom rättvis rekrytering)."

- i vilken utsträckning kompetensutveckling hos lärare sker där hållbar utveckling ingår (länka till relevanta kurser eller utbildningsinsatser och beskriv hur många som deltar i dessa – totalt och i förhållande till berörd personalgrupp).

Högskolan inbjuder alla nyanställda till en introduktionsutbildning där inslag ingår om hur miljöledningssystemet, arbetsmiljö och jämställdhet mm. används i arbetet för hållbar utveckling på Högskolan. Dessutom sker personalutbildning på enheter och i Högskolans utbildningsplattform (Hållbar utveckling – [utbildningen](#)). I alla dessa ingår också redovisning av resultat från uppföljning av Högskolans arbete med hållbar utveckling. Högskolan har en docentkompetent vice rektor för hållbar utveckling som deltar i personalens kompetensutveckling på olika enheter.

Diagrammet nedan visar uppföljning av deltagande i kompetenshöjande utbildning för Högskolans olika enheter 2012 - 2016.

Diagram 1: Deltagande av personal med minst 40 % -anställning i fortsättnings- och kompetenshöjande utbildning om hållbar utveckling på Högskolans enheter och totalt 2012-2016.

Tabellen nedan visar svar på frågan om deltagande kompetensutveckling i personalenkäten 2017.

Tabell 2: Deltagande i kompetensutveckling om hållbar utveckling inom de senaste två åren, eller mer än två år sen, samt anledning till varför/varför inte man har deltagit i kompetensutveckling (Personalenkät, 2017).

Har du deltagit i kompetensutveckling om HU	Svar	Varför, varför inte
---	------	---------------------

Ja, inom de senaste två åren	71,7%	Intresse, naturlig del av arbetet, öka kompetens, öka kunskap, öka engagemang, ingår i fortbildning, viktigt, obligatoriskt, uppmanats av chefen eller miljösamordnaren, ingår i jobbet.
Ja, för mer än två år sedan	8,3 %	
Nej	16,3%	"nyligen anställd", "inte haft tid eller inte prioriterat"
Nej, inte fått någon information om det	3,6 %	

- i vilken utsträckning utbildningsinsatser för nyanställd personal sker där hållbar utveckling ingår.

År 2016 deltog 40 av de 93 (43 %) som anställdes tillsvidare eller tidsbegränsat i introduktionsutbildningen för nyanställda där ett inslag av Högskolans arbete för hållbar utveckling ingår. Det är också möjligt att ett antal av dessa eller andra nyanställda genomförde personalutbildningen på Blackboard, men det finns ingen statistik tillgänglig om det. Enhetens miljösamordnare ger dessutom ofta en introduktion till nyanställda om enhetens hållbarhetsarbete.

- i vilken utsträckning uppföljning, åtgärder och återkoppling sker i syfte att säkra att lärosätet har god tillgång till kompetens med avseende på hållbar utveckling (länka till relevanta uppföljningsrapporter).

Se punkten ovan.

Personalens kompetensutveckling är en förutsättning för att Högskolan ska kunna nå sina mål och bidra till en hållbar utveckling genom alla sina aktiviteter. Uppföljning av arbetet i miljöledningssystemet diskuteras i ledningens genomgång två gånger per år, åtgärder beslutas av ledningen och tas vidare till enheterna. Uppföljningen är också en del av årliga rapporter till Naturvårdsverket och Utbildningsdepartementet inom ramen för miljöledningssystemet. Högskolan har inom miljöledningsarbetet en [laglista](#) med en sammanställning av allmänna mål internationellt, nationellt, regionalt och högskolans medel för detta, samt sammanställning av lagar och andra krav som berör Högskolan i Gävles miljöarbete allmänt, för avfall och kemikalier, var de ska tillämpas och vem som är ansvarig. Alla enheter har också anpassat laglistan för sin verksamhet. Information uppdateras två gånger per år och meddelas till de berörda då.

B. Lärosätet avsätter resurser för att säkerställa ovan.

Som kompetensutveckling till arbetet för hållbar utveckling avsätter Högskolan resurser till personalen för utbildning samt en del forskning. Teknik/administrativpersonal deltar i utbildning som är relevant för deras uppgifter t.ex. angående hållbarhetskrav vid upphandling. För det systematiska arbetet för hållbar utveckling har Högskolan exempelvis en vice rektor för hållbar utveckling, systemansvarig för miljöledningssystem, miljösamordnare på enheter, externa och interna miljörevisorer, samordnare för lika villkor, vice rektor för kvalitet, kvalitetssamordnare, projektledare för att driva arbetsmiljömålsarbetet samt en samordningsgrupp för jämställdhetsintegrering. Det anordnas dessutom konferenser och seminarier inom hållbarhetsområdet. Som exempel kan nämnas de utvecklingsprojekt som pågår under [2016-17](#) t.ex. [en seminarieserie om ekonomisk hållbarhet](#).

C. Lärosätet tillhandahåller arenor för samverkan med studenter i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet tillhandahåller arenor för samverkan med studenter i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

Den viktigaste arenan för samverkan med studenter för att främja hållbar utveckling är utbildningar där lärarna och forskarna under föreläsningar med diskussioner, projektarbeten, seminarier, redovisningar, exkursioner och examensarbeten samverkar med studenter. Studenter kan också delta och medverka i konferenser samt i utbildnings- och forskningsprojekt. Förutom det strategiska arbetet som nämnts ovan är studenter delaktiga i det operativa arbetet i utbildningsråd med direkt inflytande i utbildningarnas innehåll, i utbildnings- och forskningsnämnden där program och hållbar utveckling i dem diskuteras samt Rådet för hållbar utveckling där studenter driver arbetet för hållbar utveckling tillsammans med studentkåren. På en av akademierna träffar ledningen kårens ledning kontinuerligt för att diskutera aktuella frågor.

Som ovan nämnts ingår samverkan inom Regionalt utvecklingscentrum ([RucX](#)), Framtid – studiehandledare, för nyanlända, Arenan för social kunskapsutveckling ([ASK](#)), Centrum för Logistik och Innovativ Produktion ([CLIP](#)) också här.

D. Lärosätet tillhandahåller arenor för samverkan med arbetslivet i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet tillhandahåller arenor för samverkan med arbetslivet som beaktas i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

Som ovan nämnts finns det ett antal avtal mellan Högskolan och arbetslivsorganisationer för samverkan i utbildning, forskning etc. Det finns ett stort intresse inom olika organisationer att arbeta med frågor kring hållbar utveckling och många organisationer tar emot studenter för studiebesök och projekt- och uppsatsarbeten. Arbetslivsrepresentanter är med i Högskolans olika organ såsom utbildningsråd där hållbar utveckling i programmen och kurser diskuteras. Några exempel på samarbeten med arbetslivet utanför högskolan är ovan nämnda Regionalt utvecklingscentrum ([RucX](#)), [Framtid – studiehandledare](#), [Arenan för social kunskapsutveckling \(ASK\)](#) samt Centrum för Logistik och Innovativ Produktion ([CLIP](#)), där examensarbeten och uppsatser är kopplade till aktuell forskning. Ett ytterligare exempel är möjligheten för socionomstudenter komma in i ideella föreningar kopplade till programmet. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) för sjuksköterskor, socionomer och personal- och arbetslivsvetare erbjuder också möjligheter till samverkan med fadderföretag och organisationer där uppgifter görs. Yrkesverksamma mäklare är aktiva i Högskolans mäklarutbildning bl.a. för de en diskussion med studenterna om mäklarnas arbetsvillkor.

E. Lärosätet tillhandahåller arenor för interdisciplinär samverkan i arbetet med att främja hållbar utveckling i utbildningen.

- i vilken utsträckning lärosätet tillhandahåller arenor för interdisciplinär samverkan kring hållbar utveckling. Länka gärna till övriga relevanta dokument.

Som nämnts i punkt ovan finansierar Högskolan gästföreläsningar, konferenser, seminarier och forsknings- och utvecklingsprojekt gällande samverkan för hållbar utveckling där både personal och studenter deltar.

Rådet för hållbar utveckling är interdisciplinär i sin karaktär med representanter för alla enheter och studenter. RHU samlar och sprider kunskaper samt ordnar aktiviteter för att främja hållbar utveckling. Detta arbete görs tillsammans med personal från Högskolan, företag och organisationer utanför Högskolan.

Några exempel är Interprofessionellt lärande i syfte att bidra till att stärka studenterna i sina kommande yrkesroller som sjuksköterskor, socionomer och lärare ([Fastställd projektplan](#)) samt [Folkhälsostateg för hållbar utveckling 180 hp](#) där de olika disciplinerna samverkar. Också olika ämnen t.ex. industriell ekonomi, där metoder från olika discipliner används i undervisningen och forskningen är exempel på interdisciplinärt arbetssätt där hållbar utveckling är integrerad.

3. Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Bedömningsgrunder:

A. Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs så att hållbar utveckling integreras i utbildningarna.

- i vilken utsträckning frågor av relevans för hållbar utveckling återfinns i lärandemål, undervisningsformer och examination.

Alla Högskolans [huvudområden](#), [utbildningsprogram](#) och [forskarutbildningsämnen](#) ska relateras till Högskolans verksamhetsidé och vision. Vid inrättandet ska bidraget till uppfyllelse av HiG:s verksamhetsidé och vision redovisas (en hållbar livsmiljö för människan). Resultat av granskning av utbildningsprogram via kursplaneklassning och forskningsprojekt och uppsatser visas i Högskolans [årsredovisning](#) 2016 s. 9.

Som tidigare nämnts ska alla kurser, program och forskningsprojekt klassificeras för att relatera dem till högskolans verksamhetsidé och vision med syfte att väcka frågan och uppmuntra lärare och forskare att integrera hållbar utveckling i sitt arbete där det är relevant. Profilen på AHA relaterar till hälsofrämjande arbete och Fo-utbildning där gör det också. Att integrationen finns t.ex. i kurser syns det inte alltid i lärandemål och examination vilket är ett pågående utvecklingsområde för högskolan. Det finns dock goda exempel t.ex. [Tillämpad elektronik 7,5 hp](#), [Livslopp och utsatthet 15 hp](#), [Skolans demokratiska uppdrag i ett värdegrundsperspektiv 15 hp](#), [Ledarskap och organisation 7,5 hp](#) samt [Övning logistik 1, trampbilsfabriken](#). AHA vill att studenterna ska diskutera kopplingen till hållbarutveckling i sina examensarbeten. I samband med UKÄ:s granskningar kan det dock vara en nackdel med detta och kännas väldigt apart för granskare vid andra lärosäten som del av t.ex. exjobb i socialt arbete om man inte har förståelse för tanken med studenternas diskussioner.

- i vilken utsträckning utbildningarna bidrar till att utveckla studenternas förmåga att verka för en hållbar utveckling, t.ex. förmåga till kritiskt tänkande och handlingskompetens.

Alla Högskolans utbildningar ska utveckla studenters förmåga till kritiskt tänkande och handlingskompetens. Detta sker t.ex. i fall- och företagsstudier i olika sammanhang där studenter får analysera utifrån olika perspektiv. Inom lärarutbildningar och humaniora är den sociala hållbarheten

integrerad och den diskuteras mellan kollegor. Lärarstudenter är också mycket intresserade av hållbarhetsfrågor, vilket kan ses som en stor möjlighet för oss som lärosäte att med hjälp av våra studenter och deras kommande yrkesliv få sprida kunskapen om en hållbar livsmiljö för människan. Ett exempel från förskolelärarprogrammet är en övning där studenterna får diskutera och komma överens om rangordning av de olika artiklarna i FNs barnkonvention efter att först har rangordnat dem individuellt ([Studiehandledning Perspektiv på förskolläraryrket](#)). Några andra exempel är kursen [Skolans demokratiska uppdrag i ett värdegrundsperspektiv 15 hp](#), [Demokrati och etik i samhällsplanering 7,5 hp](#) samt [Miljöpsykologi I, 30 hp](#).

Det är svårt att utvärdera hur studenternas handlingskompetens utvecklas men en uppföljningsstudie [Sammalisto et al, 2016](#) och [von Haartman et al., 2016](#) kan ge en viss indikation. Den handlingskompetensen kan också utvecklas i fallstudier där studenter ska redovisa hur de skulle agera i en hypotetisk situation.

Ett citat som exempel från personalenkät 2017:

”Ett undersökande arbetssätt är något vi försöker uppnå i våra laborationer, projektarbeten, och examensarbeten. Detta är något som troligen ökar studenternas kritiska förhållningssätt och handlingsförmåga. Studenterna uppmantras att söka ny och relevant information om hållbarhet ur olika perspektiv i den omgivande regionen och i den vetenskapliga litteraturen. Sådana erfarenheter tror jag underlättar studenternas handlingsförmåga i hållbarhetsfrågor.”

- i vilken utsträckning didaktiska arbetssätt anpassade för att utveckla studenternas förmågor enligt ovan tillämpas.

Lärarambitionen är att använda en lämplig didaktik i kurserna, och i många fall skiljer sig inte didaktiken för hållbar utveckling från andra ämnen. Fallstudier där studenter från olika program får arbeta i interdisciplinära grupper används i vissa kurser. Ett exempel är Miljöekonomi och miljöstyrning 7,5 hp, där studenter från programmen miljöteknik och industriell ekonomi får diskutera och försöka hitta lösningar till hållbarhetsproblem i interdisciplinära grupper.

Ett citat som exempel från personalenkät 2017:

”Generellt uppmantrar vi inom kemi ett kritiskt förhållningssätt i de flesta didaktiska arbetssätt, från föreläsningar, övningar, laborationer, projektarbeten och examensarbeten. När kemi ingår i andra program är det ofta i kontexten av hållbarhet och reflektioner över hållbara lösningar.”

- i vilken utsträckning relevant forskning eller konstnärlig forskning tillgängliggörs i utbildningen för hållbar utveckling.

Som nämnt ovan kommer den forskningsbaserade kompetensen för personal avseende hållbar utveckling i huvudsak från den starka kopplingen till hållbar utveckling som Högskolan och dess forskningsprofiler har. Lektorer och professorer förutom några få undantag undervisar och kopplar sin forskning till undervisningen också i grundutbildningen. I de flesta kurserna på grundläggande nivå och alla kurser på avancerad och forskarnivå används forskningsartiklar på engelska som kurslitteratur. Dessa får studenter ta del av via Högskolans databaser. En av Högskolans lektorer utsågs som excellent lärare genom extern granskning för sitt forskningsanknutna arbete med genusvetenskap, litteraturvetenskap och demokrati,

och en annan för sitt forskningsanknutna arbete med organisatorisk hållbarhet (organisational sustainability).

Eftersom Högskolans forskare engageras som gäster inom andra utbildningsområden i seminarier och konferenser där studenter deltar bidrar det till kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser. Utbildningen om hållbar utveckling på Blackboard är forskningsanknuten. Medvetenheten om hållbar utveckling är stor och den totala kompetensen på Högskolan torde bidra till studenters lärande, men det finns naturligtvis ytterligare möjligheter att stärka detta område.

B. Institutioner och programansvariga arbetar systematiskt med att följa upp, utvärdera och utveckla integreringen av frågor kring hållbar utveckling i utbildningarna.

- i vilken utsträckning erfarenheter från specifika initiativ och projekt (på olika nivåer) av relevans för hållbar utveckling tillförs studenter och lärare inom övriga lärosätet.

Erfarenhet av specifika initiativ och projekt förmedlas från de olika enheterna i ledningens genomgång och till Rådet för hållbar utveckling och redovisas i rapportering till Naturvårdsverket och Utbildningsdepartementet. De tas i förekommande fall med i Högskolans årsredovisning och redovisas också på enhetsmöten och tas med i de olika utbildningsinsatserna som Högskolan ger. De finns också tillgängliga på Högskolans hemsida och kan visas som posters eller föreläsningar under Högskolans inspirationsdag på våren för studenter, personal och externa intressenter. Ett exempel på ett specifikt utvecklingsinitiativ är [hållbarhetsmål för 2017-2020 \(AUE\)](#) där respektive ämne ska definiera "hållbarhetsbegreppet" så som det används inom respektive avdelning och ta fram mallar för hur kursplaner, examensarbeten och forskningsprojekt kan hållbarhetsklassas på berörd avdelning med hänsyn till respektive ämnens definition.

C. Lärosätet tillgängliggör relevant forskning eller konstnärlig forskning i utbildningen för hållbar utveckling.

- i vilken utsträckning uppföljning, åtgärder och återkoppling sker i syfte att säkra att utbildningarnas utformning och genomförande bidrar till studenternas lärande om hållbar utveckling (länka till relevanta uppföljningsrapporter

Relevant forskning om hållbar utveckling finns tillgänglig för personal och studenter via biblioteket, dess databaser och internet. Bibliotekets problem är dock att databaser via internet tenderar att vara dyra, vilket begränsar möjligheter att ansluta sig till dem vilket påverkar tillgängligheten för studenter och personal. Forskningen tillgängliggörs i relevant undervisning där kurslitteratur är baserad på forskningen. Med tanke på Högskolans forskningsprofiler, lektorernas engagemang i undervisning även på grundnivå och den stora medvetenheten om hållbar utveckling bland Högskolans personal och hur de ser sin roll i det (citat från enkät 2017 nedan), kan man anta att det också bidrar till studenterna lärande. Två uppföljningsstudier av studenter har genomförts om studenters lärande under sin utbildning ([Sammalisto et al 2016](#) och [von Haartman et al., 2016](#)). Högskolans studenter får också ta del av kurs- och programutvärderingar av sina utbildningar.

- i vilken utsträckning eventuella åtgärder vidtas utifrån sådan uppföljning och hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Som nämnts ovan är Högskolans verksamhetsidé och vision basen till Högskolans hela verksamhet. Det som sker inom Högskolans verksamhet kommuniceras via Högskolans internetsida och Högskolans tidskrift *Leve!* Återkopplingen sker internt via hemsidan, i möten på olika nivåer och i olika grupperingar, i olika kompetensutvecklingsinsatser och tas upp i förekommande fall med studenter i olika sammanhang t.ex. under föreläsningar. Studentrepresentanter i Högskolans olika organ och i Rådet för hållbar utveckling är nyckelaktörer i kommunikation med studenter. Dessutom får högskolans intressenter i regionen information i olika möten och workshops t.ex. [CLIP](#), [Forskarna på slottet](#), Inspirationsdagar och konferenser som [Consuming the environment](#)

Ge exempel från olika nivåer (grundnivå, avancerad nivå och i förekommande fall forskarnivå) samt olika ämnesområden. Länka till relevanta dokument, t.ex. utbildningsplaner och kursplaner.

Beskriv det övergripande och reflektivt hur lärosätet arbetat med hållbar utveckling inom utbildning sedan 2006, inklusive:

- vilka problem lärosätet ställts inför i detta arbete.
- vilka lärdomar som gjorts

Det första problemet Högskolan stötte på vid integrering av hållbar utveckling i utbildning och forskning var att en del medarbetare ansåg att hållbar utveckling är ett politiskt begrepp som inte har en plats i högre utbildning där enligt Magna Charta "forskning och undervisning ska vara moraliskt och intellektuellt oberoende av alla politiska, ideologiska och ekonomiska maktgrupperingar". Men i Magna Charta skrivs också att "Undervisningen och forskningen vid universiteten får inte åtskiljas om utbildningen skall kunna motsvara förändrade behov, samhällets krav och vetenskapliga framsteg", vilket motiverar integreringen av hållbar utveckling i all verksamhet vid universitet och högskolor enligt Högskolelagen. Detta påpekande, och att det finns krav från Högskolelagen att Högskolan ska arbeta med hållbar utveckling, har bidragit till den generella acceptansen på Högskolan.

Ett annat problem och möjlighet utgörs av de kulturella skillnaderna mellan olika enheter och discipliner på en högskola. De varierar från allmänt ifrågasättande av allt till acceptans av välmotiverat strukturerat arbetssätt utan att för den skull negligera det akademiska kravet på kritisk tänkande. Att förankra arbetet kräver därför långsiktighet och väldigt mycket diskussioner i olika fora, men bidrar också till belysning av problematiken med hållbarhetskonceptet från olika håll.

Arbetet med att integrera hållbar utveckling har naturligtvis mött mycket motstånd, men generellt kan man säga att Högskolans verksamhetsidé och vision och arbetet för hållbar utveckling har i stort accepterats på Högskolan. Utvecklingen av arbetet för hållbar utveckling har Högskolan bedrivit med varierande aktivitet och engagemang sedan mitten av 90-talet vilket har bidragit till förankringen i organisationen. En fördel har varit högskoleledningens starka engagemang vilket har resulterat i att resurser har lagts på arbetet med hållbar utveckling.

Det som var lättast i början var att ordna det praktiska arbetet med den ekologiska resursaspekten, återvinning av papper etc., som också bidrog till ökad medvetenhet, även om det också i början gav intrycket att hållbarhet handlade om sopor och papper. Men detta gav en signal också till studenter och personalen att hållbarhetsfrågor är viktiga på Högskolan.

En svårighet var att initialt hitta information för planering och uppföljning. Det finns sällan färdigt tillgängligt, så metoder för detta måste skapas. Att hålla dokumentation uppdaterad är också en utmaning pga. av att ständiga förändringar görs.

Att arbeta inom ett miljöledningssystem t.ex. enligt ISO 14001 är ett sätt att arbeta för hållbar utveckling, men inte det enda sättet. På Högskolan har det fungerat bra att använda sig av ett miljöledningssystem genom att det skapar struktur, systematik och rutiner, att mål och handlingsplaner t.ex. för kompetensutveckling behöver sättas, samt att det säkrar uppföljning via olika granskningar som revisioner etc. En fördel med detta arbetssätt är att arbetet inte är så lätt att glömmas bort, vilket annars är en risk. En certifiering med externa granskningar bidrar till detta.

Hållbar utveckling liknar som koncept hälsa och demokrati, som är lättare att definiera i sina motsatser, och kräver kontinuerlig utbildning och uppdatering med det senaste inom forskning och utveckling i världen för nya generationer av personal på ett lärosäte. Det var initialt en stor del av personalen som kände att hållbarhet handlar bara om miljön och var inget de berördes av. Detta ändrades med tiden då konceptet utvidgades till ekologisk, social, ekonomisk och senare helhetssyn och förståelse för långsiktighet för hållbar utveckling. Under diskussioner och seminarier i olika grupper och exemplen i kurs och forskningsklassificeringar bidrog till att många kunde identifiera hållbar utveckling de redan hade i sina aktiviteter, vilket bidrog ytterligare till acceptansen av Högskolans arbete då flera kunde känna sig delaktiga.

Ett citat från personalenkäten 2017: *Det finns "en lärare som inte rör sig från fläcken, men inom humaniora diskuteras ofta då vi har insett att vi bidrar på olika sätt till den sociala hållbarheten."*

Hur Högskolan har lyckats med förankringen är inte lätt att mäta. Det syns i bästa fall i hur de anställda anser att de främjar hållbar utveckling i sina varierande uppgifter på Högskolan via enkäter, interna revisioner och i de kommentarer som ges. Det är intressant att notera att redan för flera år sedan, efter att hållbarhet hade definierats tydligare i sina olika dimensioner, fördrog personalen att prata om hållbar utveckling i stället för miljö i samband med interna och externa "miljö"-revisioner, vilket kan tyda på en viss acceptans och förankring inom organisationen.

Då svårigheter föreligger i att mäta förankringen är det svårt att veta hur väl arbetet med hållbar utveckling är förankrat i hela organisationen. Givetvis varierar resultatet mycket mellan olika individer inom en organisation. Men om man granskar hur arbetet styrs, vilket stöd det finns t.ex. genom ledningens engagemang och resurser som avsätts för arbetet, samt enkäter, och fångar upp det spontana snacket i korridoren, kan man få ett antal ögonblicksbilder av situationen. Även om personalenkäten 2017 med sina 365 svar och en svarsfrekvens på 53 % inte ger hela sanningen, och möjligen svarades av dem som är intresserade av frågan, ger den ändå en input från dem som ska förverkliga Högskolans verksamhetsidé och vision om en hållbar utveckling för alla. Dessutom fick de anställda i fritextsvar skriva hur de integrerar hållbar utveckling i sina arbetsuppgifter.

Det har varit svårt att hitta sätt att följa upp och utvärdera resultaten av vad avser studenters lärande för hållbar utveckling. Därför har Högskolan valt att än så länge granska och följa upp åtgärder som kan anses bidra till det ändamålet, kompetensutveckling för hållbar utveckling, integrering av hållbar utveckling i kurser och bidrag från forskningsprojekt, med tanke på att hållbarhetskompetensen och medvetenheten om innehållet bidrar till undervisning av studenter. Det finns naturligtvis en risk att hållbarhet blir en uttjatad fråga, eller att den blir så självklar att man inte ens tänker på det, trots att den finns i kurser och

forskning. Ju mera integrerad hållbarhet blir desto mindre ser man det, det är en del av det vanliga arbetet. Ett citat från personalenkät 2017 är svar på frågan "Vad uppskattar du i Högskolans hållbarhetsarbete är citatet " *Inget. Det är väl en självklarhet?*".

En lärdom på enhetsnivå är att ha en person som miljösamordnare som stöttar enhetschefen i arbetet, ordnar kompetensutveckling, följer upp och kommunicerar resultat. Detta bidrar till förankringen på enheten och förmedlar lärdomar mellan enheter genom ett gemensamt organ, som Rådet för hållbar utveckling vid Högskolan.

Högskolan ser att eftersom arbetet för hållbar utveckling är strukturerat och verkar vara relativt väl förankrat, är ett utvecklingsområde och utmaning att hålla kvar intresset och engagemanget från personalen så att även nya medarbetare på ett naturligt sätt kan se sin roll i Högskolans hållbarhetsarbete. En annan utmaning kan vara variationer i ledningens engagemang och stöd då nyckelpersoner som t.ex. en ny rektor kan ha sitt fokus på att driva andra frågor. Ett annat utvecklingsområde är att hitta sätt att engagera flera studenter, som oftast kan engagera sig enbart i mitten, dvs. andra året, av sina studier.

Också inslag av hållbar utveckling i kurser och utbildningsplaner kan göras tydligare. Integrationen i kurser syns inte alltid i lärandemål och examination vilket är ett pågående utvecklingsområde för Högskolan. En gemensam introduktionskurs i hållbar utveckling för alla studenter skulle kunna tänkas garantera att alla studenter får ett gemensamt utgångsläge angående hållbarhet i början av sina utbildningar. Samtidigt finns det en risk att den dödar intresset för frågorna som eventuellt lämpligare kan kopplas till ämneskursernas utbildningsprogram. En poänggivande hållbarhetskurs för personalen skulle kunna ge en tydligare morot för kompetensutveckling och meritering inom ämnet. Alternativt kunde den inkluderas som en del i de obligatoriska högskolepedagogikkurserna.

Eftersom uppföljningen av resultat av studenternas lärande är svårt, är ett utvecklingsområde att kunna verifiera och följa upp att studenterna i verkligheten får den hållbarhetskompetens som de kan förvänta sig baserad på kursklassningar. Även uppföljning bland alumni kan förbättras för att få en inblick i hur studenter kan applicera sina hållbarhetskompetenser i arbetslivet. Den forskning som bedrivs om utbildning för hållbar utveckling på olika nivåer i olika delar av världen kan bidra till detta.

Resultat av t.ex. personalenkät ger bra input till exempel på det operationella hållbarhetsarbetet från personalen på Högskolan är det en utmaning att sprida denna kunskap till andra med tanke på att lärande så väl för personal som för studenter i slutändan är ett individuellt ansvar.

Sammanfattningsvis kan det sägas att även om det är svårt att ange utsträckningen i vilket arbetet med hållbar utveckling har implementerat på Högskolan, kan man baserad på denna utvärdering notera att det har skett en förankring och hållbarhetsarbetet har uppnått en kritisk massa och blivit "mainstream". Hållbarhetsinitiativ som till stor del tidigare vara toppstyrda, kommer numera till största del från personalen. Under interna och externa revisioner talar personal om hållbarhet och inte om miljö. Högskolans årsredovisning har under flera år visat på Högskolans hållbarhetsprofil. Uppföljning av Högskolans hållbarhetsmål visar en förbättring i arbetet under de senaste sex åren ([Protokoll ledningens genomgång](#)).

Ett citat ur personalenkäten 2017 ger också en indikation om integrering: "Är nyanställd sedan höstas, och fått info om Högskolans profil, men uppfattar att HiGs vision i hög utsträckning genomsyrar

Högskolans verksamhet och att frågorna diskuteras (dvs jag får del av detta tänkande utan att gå specifika utvecklingsprojekt)”

Även om många universitet och högskolor kanske anser att integrering av hållbar utveckling strider mot den akademiska friheten, finns det väldigt mycket forskning som bevisar att det är en fråga som inte går att negligera.